ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (τέταρτο τμήμα)

της 27ης Σεπτεμβρίου 2012*

«Αιτήσεις χορηγήσεως ασύλου — Οδηγία 2003/9/ΕΚ — Τα κατ' ελάχιστο όριο προβλεπόμενα πρότυπα για την υποδοχή των αιτούντων άσυλο στα κράτη μέλη — Κανονισμός (ΕΚ) 343/2003 — Υποχρέωση εξασφαλίσεωςστους αιτούντες άσυλο των κατ' ελάχιστο όριο προβλεπόμενων συνθηκών υποδοχής κατά τη διάρκεια της διαδικασίας αναδοχής ή εκ νέου αναλήψεωςαπό το κράτος μέλος που είναι αρμόδιο — Προσδιορισμός του κράτους μέλους που υποχρεούται να αναλάβει το οικονομικό βάρος για την εξασφάλισητων κατ' ελάχιστο όριο προβλεπόμενων συνθηκών»

Στην υπόθεση C-179/11,

με αντικείμενο αίτηση προδικαστικής αποφάσεως δυνάμει του άρθρου 267 ΣΛΕΕ, που υπέβαλε το Conseil d'État (Γαλλία) με απόφαση της 7ης Απριλίου 2011, η οποία περιήλθε στο Δικαστήριο στις 18 Απριλίου 2011, στο πλαίσιο της δίκης

Cimade,

Groupe d'information et de soutien des immigrés (GISTI)

κατά

Ministre de l'Intérieur, de l'Outre-mer, des Collectivités territoriales et de l'Immigration,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (τέταρτο τμήμα),

συγκείμενο από τους J.-C. Bonichot, πρόεδρο τμήματος, A. Prechal, K. Schiemann, L. Bay Larsen (εισηγητή) και E. Jarašiūnas,

γενική εισαγγελέας: E. Sharpston

γραμματέας: M. Ferreira, κύρια υπάλληλος διοικήσεως,

έχοντας υπόψη την έγγραφη διαδικασία και κατόπιν της επ' ακροατηρίου συζητήσεως της 8ης Μαρτίου 2012,

λαμβάνοντας υπόψη τις παρατηρήσεις που υπέβαλαν:

— η Cimade, εκπροσωπούμενη από τον P. Peugeot, πρόεδρό της, και από τον P. Spinosi, avocat,

— το Groupe d'information et de soutien des immigrés (GISTI), εκπροσωπούμενο από τον P. Peugeot και τον C. Pouly, avocat,

* Γλώσσα διαδικασίας: η γαλλική.

— η Γαλλική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τους G. de Bergues και J.-S. Pilczer, καθώς και από την B. Beaupère-Manokha,

— η Τσεχική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τους M. Smolek και J. Vláčil,

— η Ελληνική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τη Μ. Μιχελογιαννάκη και τη Λ. Κοτρώνη,

— η Ιταλική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από την G. Palmieri, επικουρούμενη από την C. Gerardis, avvocato dello Stato,

— η Πολωνική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τον M. Szpunar,

— η Ελβετική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τον J. De Watteville,

— η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, εκπροσωπούμενη από τη Μ. Κοντού-Durande,

αφού άκουσε τη γενική εισαγγελέα που ανέπτυξε τις προτάσεις της κατά τη συνεδρίαση της 15ης Μαΐου 2012,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

1 Η αίτηση προδικαστικής αποφάσεως αφορά την ερμηνεία της οδηγίας 2003/9/ΕΚ του Συμβουλίου, της 27ης Ιανουαρίου 2003, σχετικά με τις ελάχιστες απαιτήσεις για την υποδοχή των αιτούντων άσυλο στα κράτη μέλη (ΕΕ L 31, σ. 18), και, ιδίως, το πεδίο εφαρμογής της.

2 Η αίτηση αυτή υποβλήθηκε στο πλαίσιο ένδικης διαφοράς μεταξύ του Cimade και του Groupe d'information et de soutien des immigrés (GISTI), αφενός, και του ministre de l'Intérieur, de l'Outre-mer, des Collectivités territoriales et de l'Immigration (Υπουργού Εσωτερικών, Υπερπόντιων Εδαφών, Τοπικής Αυτοδιοίκησης και Μετανάστευσης), αφετέρου, όσον αφορά τη νομιμότητα κοινής υπουργικής εγκυκλίου της 3ης Νοεμβρίου 2009 περί επιδόματος αναμονής (στο εξής: εγκύκλιος της 3ης Νοεμβρίου 2009).

Το νομικό πλαίσιο

Το δίκαιο της Ένωσης

Η οδηγία 2003/9

3 Οι αιτιολογικές σκέψεις 5, 7 και 8 της οδηγίας 2003/9 έχουν ως εξής:

«(5) Η παρούσα οδηγία σέβεται τα θεμελιώδη δικαιώματα και συνάδει με τις αρχές που αναγνωρίζονται, ιδίως στον Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης [στο εξής: Χάρτης]. Ιδίως, η παρούσα οδηγία αποβλέπει στη διασφάλιση του πλήρους σεβασμού της ανθρώπινης αξιοπρέπειας και στην προώθηση της εφαρμογής των άρθρων 1 και 18 του εν λόγω Χάρτη.

[…]

(7) Είναι σκόπιμο να θεσπισθούν ελάχιστες απαιτήσεις για την υποδοχή των αιτούντων άσυλο, οι οποίες υπό κανονικές συνθήκες θα είναι επαρκείς για την εξασφάλιση αξιοπρεπούς επιπέδου διαβίωσης και συγκρίσιμων συνθηκών διαβίωσης σε όλα τα κράτη μέλη.

(8) Εκτιμάται ότι η εναρμόνιση των συνθηκών υποδοχής των αιτούντων άσυλο θα συμβάλει στον περιορισμό των δευτερογενών μετακινήσεων των προσώπων αυτών οι οποίες οφείλονται στην ανομοιογένεια των συνθηκών υποδοχής τους.»

4 Το άρθρο 1 της εν λόγω οδηγίας ορίζει ότι «σκοπός της είναι η θέσπιση ελάχιστων προτύπων για την υποδοχή των αιτούντων άσυλο στα κράτη μέλη».

5 Το άρθρο 2 της ίδιας οδηγίας, που έχει τίτλο «Ορισμοί», ορίζει:

«Για τους σκοπούς της παρούσας οδηγίας, νοούνται ως:

[…]

β) “Αίτηση ασύλου”: η αίτηση που υποβάλλεται από υπήκοο τρίτης χώρας και η οποία μπορεί να θεωρηθεί ως αίτηση διεθνούς προστασίας από κράτος μέλος, σύμφωνα με τη σύμβαση της Γενεύης [της 28 Ιουλίου 1951, για το καθεστώς των προσφύγων (στο εξής: σύμβαση της Γενεύης)]. Κάθε αίτηση για την παροχή διεθνούς προστασίας αντιμετωπίζεται ως αίτηση χορήγησης ασύλου, εκτός αν ο αιτών υπήκοος τρίτης χώρας ή άπατρις ζητά ρητώς να του παρασχεθεί κάποια άλλη μορφή προστασίας η οποία είναι δυνατό να ζητηθεί αυτοτελώς.

γ) “Αιτών” ή “αιτών άσυλο”, ο υπήκοος τρίτης χώρας ή ο άπατρις ο οποίος έχει υποβάλει αίτηση χορήγησης ασύλου, εφόσον δεν έχει εκδοθεί ακόμη τελεσίδικη απόφαση επί της αίτησης.

[…]

θ) “Συνθήκες υποδοχής”, η πλήρης δέσμη μέτρων που τα κράτη μέλη εφαρμόζουν προς όφελος των αιτούντων άσυλο κατ’ εφαρμογή της παρούσας οδηγίας.

ι) “Υλικές συνθήκες υποδοχής”, οι συνθήκες υποδοχής που περιλαμβάνουν την παροχή στέγης, τροφής και ρουχισμού (σε είδος ή υπό μορφή οικονομικού βοηθήματος ή δελτίων), καθώς και ένα βοήθημα για τα καθημερινά έξοδα.

[…]»

6 Με τίτλο «Πεδίο εφαρμογής», το άρθρο 3 της οδηγίας 2003/9 προβλέπει στην παράγραφο 1:

«Η παρούσα οδηγία εφαρμόζεται σε όλους τους υπηκόους τρίτων χωρών και τους ανιθαγενείς που υποβάλλουν αίτηση για χορήγηση ασύλου στα σύνορα ή στο έδαφος κράτους μέλους, εφόσον τους επιτρέπεται να παραμείνουν στο έδαφος ως αιτούντες άσυλο, καθώς και στα μέλη της οικογενείας τους, εφόσον καλύπτονται από αυτήν την αίτηση ασύλου σύμφωνα με το εθνικό δίκαιο.»

7 Με τίτλο «Γενικοί κανόνες για τις υλικές συνθήκες υποδοχής και την ιατροφαρμακευτική περίθαλψη», το άρθρο 13 της οδηγίας 2003/9 προβλέπει στην παράγραφο 1:

«Τα κράτη μέλη μεριμνούν για την παροχή υλικών συνθηκών υποδοχής στους αιτούντες άσυλο όταν υποβάλλουν αίτηση ασύλου.»

8 Το άρθρο 16 της ίδιας οδηγίας, με τίτλο «Περιορισμός ή ανάκληση των συνθηκών υποδοχής», έχει ως εξής:

«1. Τα κράτη μέλη δύνανται να περιορίζουν ή να ανακαλούν τις συνθήκες υποδοχής στις ακόλουθες περιπτώσεις:

α) όταν ο αιτών άσυλο:

— εγκαταλείπει τον τόπο διαμονής που έχει καθορίσει η αρμόδια αρχή χωρίς να την ενημερώσει ή, εφόσον απαιτείται, χωρίς άδεια, ή

— δεν συμμορφούται με υποχρεώσεις δήλωσης στοιχείων ή δεν ανταποκρίνεται σε αιτήσεις παροχής πληροφοριών ή δεν προσέρχεται, στα πλαίσια της διαδικασίας ασύλου, σε προσωπική συνέντευξη εντός εύλογης προθεσμίας που ορίζεται από το εθνικό δίκαιο, ή

— έχει υποβάλει ήδη αίτηση ασύλου στο ίδιο κράτος μέλος.

Σε περίπτωση που ο εξαφανισμένος αιτών εντοπισθεί ή προσέλθει αυτοβούλως στην αρμόδια αρχή μετά το προαναφερθέν χρονικό διάστημα, εκδίδεται αιτιολογημένη απόφαση, με βάση τους λόγους της εξαφάνισης, σχετικά με την αποκατάσταση της παροχής μερικών ή όλων των συνθηκών υποδοχής.

β) αν ο αιτών έχει αποκρύψει τις οικονομικές του δυνατότητες, με αποτέλεσμα να εξασφαλίσει κατά τρόπο αθέμιτο τις υλικές συνθήκες υποδοχής.

[…]

2. Τα κράτη μέλη μπορούν να αρνηθούν συνθήκες υποδοχής σε περιπτώσεις όπου ο αιτών άσυλο δεν έχει αποδείξει ότι η αίτηση ασύλου υπεβλήθη το συντομότερο δυνατόν, εντός ευλόγων ορίων, μετά την άφιξη στο εν λόγω κράτος μέλος.

[…]

5. Τα κράτη μέλη εξασφαλίζουν ότι δεν ανακαλούνται ούτε περιορίζονται οι υλικές συνθήκες υποδοχής πριν ληφθεί απορριπτική απόφαση.»

Ο κανονισμός (ΕΚ) 343/2003

9 Το άρθρο 1 του κανονισμού (ΕΚ) 343/2003 του Συμβουλίου, της 18ης Φεβρουαρίου 2003, για τη θέσπιση των κριτηρίων και μηχανισμών για τον προσδιορισμό του κράτους μέλους που είναι υπεύθυνο για την εξέταση αίτησης ασύλου που υποβάλλεται σε κράτος μέλος από υπήκοο τρίτης χώρας (ΕΕ L 50, σ. 1), ορίζει:

«Ο παρών κανονισμός θεσπίζει τα κριτήρια και τους μηχανισμούς προσδιορισμού του κράτους μέλους που είναι υπεύθυνο για την εξέταση αίτησης ασύλου που υποβάλλεται σε κράτος μέλος από υπήκοο τρίτης χώρας.»

10 Το άρθρο 2 του ίδιου κανονισμού ορίζει τις έννοιες της «αιτήσεως ασύλου» και του «αιτούντος» ή του «αιτούντος άσυλο» οι οποίες είναι, κατ' ουσίαν, πανομοιότυπες με τις έννοιες της οδηγίας 2003/9. Το άρθρο 2 ορίζει περαιτέρω και τις ακόλουθες έννοιες:

«ε) "Εξέταση αίτησης ασύλου": το σύνολο των εξεταστικών μέτρων, αποφάσεων ή δικαστικών αποφάσεων που εκδίδονται από τις αρχές που είναι αρμόδιες για την αίτηση ασύλου σύμφωνα με το εθνικό δίκαιο, εξαιρουμένων των διαδικασιών προσδιορισμού του υπευθύνου κράτους μέλους σύμφωνα με τον παρόντα κανονισμό.

[…]

ι) "Τίτλος διαμονής": άδεια εκδιδόμενη από τις αρχές κράτους μέλους που επιτρέπει τη διαμονή υπηκόου τρίτης χώρας ή απάτριδα στο έδαφός του, καθώς και όσα έγγραφα του επιτρέπουν να διαμένει στο κράτος αυτό δυνάμει συμφωνιών προσωρινής προστασίας ή μέχρις ότου αρθούν τα κωλύματα εκτέλεσης μέτρου απομάκρυνσης. Εξαιρούνται οι θεωρήσεις και οι άδειες διαμονής που εκδίδονται κατά τη χρονική περίοδο που απαιτείται για τον καθορισμό του υπεύθυνου κράτους μέλους κατά την έννοια του παρόντος κανονισμού ή κατά τη διάρκεια της εξέτασης αίτησης ασύλου διεθνούς προστασίας ή αίτησης άδειας διαμονής.

[…]»

11 Το άρθρο 3 του κανονισμού 343/2003, που περιλαμβάνεται στο κεφάλαιο ΙΙ, με τίτλο «Γενικές αρχές», προβλέπει στην παράγραφο 1:

«Τα κράτη μέλη εξετάζουν κάθε αίτηση ασύλου που υποβάλλεται από υπήκοο τρίτης χώρας σε οποιοδήποτε από αυτά, είτε στα σύνορα είτε εντός του εδάφους τους. Η αίτηση εξετάζεται από ένα μόνο κράτος μέλος, το οποίο είναι το οριζόμενο ως υπεύθυνο σύμφωνα με τα κριτήρια που αναφέρονται στο κεφάλαιο ΙΙΙ.»

12 Κατά το άρθρο 4 του εν λόγω κανονισμού, που περιλαμβάνεται επίσης στο εν λόγω κεφάλαιο ΙΙ:

«1. Η διαδικασία προσδιορισμού του υπευθύνου κράτους μέλους δυνάμει του παρόντος κανονισμού κινείται μόλις υποβληθεί για πρώτη φορά στο κράτος μέλος αίτηση ασύλου.

2. Η αίτηση ασύλου θεωρείται υποβληθείσα από τη στιγμή που έντυπο που υποβάλλεται από τον αιτούντα άσυλο ή πρακτικά που καταρτίζονται από τις αρχές παραλαμβάνονται από τις αρμόδιες αρχές του συγκεκριμένου κράτους μέλους. Εάν η αίτηση δεν γίνεται εγγράφως, το διάστημα μεταξύ της δήλωσης πρόθεσης και της κατάρτισης πρακτικού θα πρέπει να είναι όσο το δυνατόν βραχύτερο.

[…]

4. Όταν η αίτηση ασύλου υποβάλλεται στις αρμόδιες αρχές κράτους μέλους από αιτούντα που ευρίσκεται στην επικράτεια άλλου κράτους μέλους, ο προσδιορισμός του υπευθύνου κράτους μέλους ανατίθεται στο κράτος μέλος στην επικράτεια του οποίου ευρίσκεται ο αιτών άσυλο. Αυτό το κράτος μέλος ενημερώνεται αμελλητί από το κράτος μέλος στο οποίο υπεβλήθη η αίτηση ασύλου και θεωρείται ως εκ τούτου, για τους σκοπούς του παρόντος κανονισμού, ως το κράτος στο οποίο υπεβλήθη η αίτηση.

Ο αιτών ενημερώνεται εγγράφως για τη διαβίβαση και για την ημερομηνία, κατά την οποία αυτή έλαβε χώρα.

5. Το κράτος μέλος στο οποίο υποβλήθηκε η αίτηση ασύλου είναι υποχρεωμένο, υπό τους όρους που προβλέπονται στο άρθρο 20 και με σκοπό την ολοκλήρωση της διαδικασίας προσδιορισμού του κράτους που είναι υπεύθυνο για την εξέταση αίτησης, να αναλάβει εκ νέου τον αιτούντα ο οποίος ευρίσκεται σε άλλο κράτος μέλος και έχει εκ νέου υποβάλει εκεί αίτηση ασύλου, αφού απέσυρε την αίτησή του κατά τη διάρκεια της διαδικασίας προσδιορισμού του υπεύθυνου κράτους.

Αυτή η υποχρέωση παύει εάν ο αιτών άσυλο εγκατέλειψε εν τω μεταξύ το έδαφος των κρατών μελών για περίοδο τουλάχιστον τριών μηνών ή απέκτησε τίτλο διαμονής από κάποιο κράτος μέλος.»

13 Το κεφάλαιο V του κανονισμού 343/2003 προβλέπει λεπτομερείς κανόνες για την αναδοχή και την εκ νέου ανάληψη του αιτούντος άσυλο. Το άρθρο 16 του κανονισμού αυτού ορίζει:

«1. Το κράτος μέλος που είναι υπεύθυνο για την εξέταση αίτησης ασύλου δυνάμει του παρόντος κανονισμού είναι υποχρεωμένο:

α) να αναλάβει, υπό τους όρους που προβλέπονται στα άρθρα 17 έως 19, τον αιτούντα άσυλο ο οποίος υπέβαλε αίτηση σε άλλο κράτος μέλος·

β) να ολοκληρώσει την εξέταση της αίτησης ασύλου·

γ) να αναλάβει εκ νέου υπό τους όρους που προβλέπονται στο άρθρο 20 τον αιτούντα άσυλο, του οποίου η αίτηση ευρίσκεται υπό εξέταση ή ο οποίος ευρίσκεται χωρίς να έχει λάβει την άδεια στην επικράτεια άλλου κράτους μέλους·

δ) να αναλάβει εκ νέου, υπό τους όρους που προβλέπονται στο άρθρο 20, τον αιτούντα άσυλο ο οποίος απέσυρε την υπό εξέταση αίτησή του και ο οποίος υπέβαλε αίτηση ασύλου σε άλλο κράτος μέλος·

ε) να αναλάβει εκ νέου, υπό τους όρους που προβλέπονται στο άρθρο 20, τον υπήκοο τρίτης χώρας του οποίου απέρριψε την αίτηση και ο οποίος ευρίσκεται χωρίς να έχει λάβει την άδεια στην επικράτεια άλλου κράτους μέλους.

2. Εάν κάποιο κράτος εκδίδει τίτλο διαμονής στον αιτούντα άσυλο, οι υποχρεώσεις που προβλέπονται στην παράγραφο 1 του μεταβιβάζονται.

3. Οι υποχρεώσεις που προβλέπονται στην παράγραφο 1 παύουν εάν ο υπήκοος τρίτης χώρας εγκατέλειψε την επικράτεια των κρατών μελών για διάστημα τουλάχιστον τριών μηνών, εκτός εάν ο υπήκοος τρίτης χώρας είναι κάτοχος ισχύοντος τίτλου διαμονής που έχει εκδοθεί από το υπεύθυνο κράτος μέλος.

4. Οι υποχρεώσεις που προβλέπονται στην παράγραφο 1, σημεία δ′ και ε′, παύουν εξίσου μόλις το υπεύθυνο για την εξέταση της αίτησης ασύλου κράτος έλαβε και έθεσε πραγματικά σε εφαρμογή, μετά την απόσυρση ή την απόρριψη της αίτησης ασύλου, τις διατάξεις που απαιτούνται ώστε ο υπήκοος τρίτης χώρας να μεταβεί στη χώρα καταγωγής του ή σε άλλη χώρα στην οποία μπορεί να μεταβεί νομίμως.»

14 Το άρθρο 17 του εν λόγω κανονισμού προβλέπει τις διαδικασίες που εφαρμόζονται όταν το κράτος μέλος απευθύνει αίτημα σε άλλο κράτος μέλος περί αναδοχής του αιτούντος άσυλο. Οι παράγραφοι 1 και 2 του άρθρου αυτού έχουν ως εξής:

«1. Εάν το κράτος μέλος στο οποίο υποβλήθηκε αίτηση ασύλου διεθνούς προστασίας θεωρεί ότι άλλο κράτος μέλος είναι υπεύθυνο για την εξέτασή της, μπορεί να απευθύνει σε αυτό αίτημα περί αναδοχής του αιτούντος, το συντομότερο δυνατό και, σε κάθε περίπτωση, εντός προθεσμίας τριών μηνών από την υποβολή της αίτησης ασύλου κατά την έννοια του άρθρου 4, παράγραφος 2.

Εάν το αίτημα περί αναδοχής του αιτούντος δεν υποβληθεί εντός της προθεσμίας των τριών μηνών, η ευθύνη της εξέτασης της αίτησης ασύλου διεθνούς προστασίας εμπίπτει στο κράτος μέλος στο οποίο υποβλήθηκε η αίτηση.

2. Το κράτος μέλος που υποβάλλει το αίτημα μπορεί να ζητήσει επειγόντως απάντηση στην περίπτωση κατά την οποία η αίτηση ασύλου υποβλήθηκε μετά από άρνηση εισόδου ή διαμονής, σύλληψη λόγω παράνομης διαμονής ή μετά από επίδοση ή εκτέλεση μέτρου απομάκρυνσης και κατά την οποία ο αιτών άσυλο κρατείται.

Το αίτημα προσδιορίζει τους λόγους που δικαιολογούν επείγουσα απάντηση και την προθεσμία εντός της οποίας αναμένεται απάντηση. Η προθεσμία αυτή είναι τουλάχιστον μία εβδομάδα.»

15 Κατά το άρθρο 18 του ίδιου κανονισμού:

«1. Το κράτος μέλος προς το οποίο απευθύνεται το αίτημα προβαίνει στις απαραίτητες επαληθεύσεις, και αποφαίνεται σχετικά με το αίτημα περί αναδοχής του αιτούντος εντός προθεσμίας δύο μηνών από την ημερομηνία της παραλαβής του αιτήματος.

[...]

6. Εάν το κράτος μέλος που υποβάλλει το αίτημα επικαλείται λόγους επείγοντος, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 17, παράγραφος 2, το κράτος μέλος προς το οποίο απευθύνεται το αίτημα καταβάλλει κάθε δυνατή προσπάθεια προκειμένου να απαντήσει εντός της αιτούμενης προθεσμίας.

Σε εξαιρετικές περιπτώσεις, όταν αποδεικνύεται ότι η εξέταση της αίτησης του αιτήματος αναδοχής αιτούντος είναι ιδιαιτέρως πολύπλοκη, το κράτος μέλος προς το οποίο απευθύνεται το αίτημα μπορεί να απαντήσει μετά την πάροδο της ταχθείσας προθεσμίας, αλλά εν πάση περιπτώσει εντός ενός μηνός. Στις περιπτώσεις αυτές, το κράτος μέλος προς το οποίο απευθύνεται το αίτημα πρέπει να γνωστοποιεί την απόφασή του να αναβάλει την απάντηση προς το κράτος μέλος προς το οποίο απευθύνεται το αίτημα εντός της αρχικώς αιτηθείσας προθεσμίας.

7. Η έλλειψη απάντησης εντός της προθεσμίας των δύο μηνών που αναφέρεται στην παράγραφο 1 και του ενός μηνός που προβλέπεται στην παράγραφο 6, ισοδυναμεί με αποδοχή του αιτήματος και συνεπάγεται την υποχρέωση αναδοχής του προσώπου, συμπεριλαμβανομένων των διατάξεων της υποχρέωσης για κατάλληλη διευθέτηση για την άφιξη.»

16 Το άρθρο 19 του κανονισμού 343/2003, το οποίο προβλέπει τις προθεσμίες για την εκτέλεση της μεταφοράς του αιτούντος άσυλο, έχει ως εξής:

«1. Όταν το κράτος μέλος προς το οποίο απευθύνεται το αίτημα δέχεται την αναδοχή του αιτούντος, το κράτος μέλος στο οποίο έχει υποβληθεί η αίτηση ασύλου κοινοποιεί στον αιτούντα την απόφασή του να μην εξετάσει την αίτηση και την υποχρέωση μεταφοράς του αιτούντος προς το υπεύθυνο κράτος μέλος.

2. Η απόφαση που αναφέρεται στην παράγραφο 1 είναι αιτιολογημένη. Συνοδεύεται από στοιχεία για την προθεσμία εκτέλεσης της μεταφοράς και περιλαμβάνει, εφόσον είναι απαραίτητο, τις πληροφορίες που αφορούν τον τόπο στον οποίο θα πρέπει να παρουσιασθεί ο αιτών άσυλο και την ημερομηνία κατά την οποία θα πρέπει να το πράξει, εφόσον μεταβαίνει στο υπεύθυνο κράτος μέλος με δικά του μέσα. Κατά της αποφάσεως αυτής μπορεί να ασκηθεί ένδικο μέσο ή αναθεώρηση. Το ένδικο μέσο κατά της απόφασης αυτής ή η αναθεώρησή της δεν έχουν ανασταλτικό αποτέλεσμα όσον αφορά την εκτέλεση της μεταφοράς, εκτός αν τα δικαστήρια ή τα αρμόδια όργανα το αποφασίσουν κατά περίπτωση, εφόσον αυτό επιτρέπεται από την εθνική νομοθεσία.

3. Η μεταφορά του αιτούντος από το κράτος μέλος στο οποίο υποβλήθηκε η αίτηση ασύλου προς το υπεύθυνο κράτος μέλος πραγματοποιείται σύμφωνα με το εθνικό δίκαιο του πρώτου κράτους μέλους ύστερα από διαβούλευση μεταξύ των ενδιαφερομένων κρατών μελών, μόλις αυτό είναι πρακτικά δυνατόν και το αργότερο εντός προθεσμίας έξι μηνών από την αποδοχή του αιτήματος περί αναδοχής ή από την έκδοση απόφασης επί ενδίκου μέσου ή αναθεώρησης εφόσον έχουν ανασταλτικό αποτέλεσμα.

[...]

4. Εάν η μεταφορά δεν πραγματοποιηθεί εντός της προθεσμίας των έξι μηνών, η ευθύνη εξέτασης της αίτησης ασύλου εμπίπτει στο κράτος μέλος που υπέβαλε το αίτημα. Η προθεσμία αυτή μπορεί να παρατείνεται σε ένα έτος κατ' ανώτατο όριο, εάν η μεταφορά δεν κατέστη δυνατόν να πραγματοποιηθεί λόγω κράτησης του αιτούντος άσυλο ή σε 18 μήνες κατ' ανώτατο όριο αν ο αιτών φυγοδικεί.

[...]»

17 Οι κανόνες για την εκ νέου ανάληψη του αιτούντος άσυλο θεσπίζονται στο άρθρο 20 του εν λόγω κανονισμού, το οποίο ορίζει τα στοιχεία που πρέπει να περιλαμβάνει η αίτηση περί της εκ νέου ανάληψης του αιτούντος άσυλο, τις προϋποθέσεις υπό τις οποίες γνωστοποιείται η απάντηση στην αίτηση, την προθεσμία της απάντησης και τους λεπτομερείς τρόπους με τους οποίους πρέπει να γίνει η μεταφορά του αιτούντος άσυλο.

Η οδηγία 2005/85/ΕΚ

18 Η αιτιολογική σκέψη 29 της οδηγίας 2005/85/ΕΚ του Συμβουλίου, της 1ης Δεκεμβρίου 2005, σχετικά με τις ελάχιστες προδιαγραφές για τις διαδικασίες με τις οποίες τα κράτη μέλη χορηγούν και ανακαλούν το καθεστώς του πρόσφυγα (ΕΕ L 326, σ. 13), έχει ως εξής:

«Η παρούσα οδηγία δεν αφορά διαδικασίες που διέπονται από τον κανονισμό [...] 343/2003 [...].»

19 Το άρθρο 2 της εν λόγω οδηγίας ορίζει τις έννοιες της «αιτήσεως ασύλου» και του «αιτούντος» ή του «αιτούντος άσυλο», το περιεχόμενο των οποίων αντιστοιχεί, κατ' ουσίαν, στο περιεχόμενο των ίδιων εννοιών της οδηγίας 2003/9 και του κανονισμού 343/2003. Το εν λόγω άρθρο 2, στοιχείο ια', ορίζει μεταξύ άλλων τις ακόλουθες έννοιες:

«ια) "παραμονή στο κράτος μέλος": η παραμονή στο έδαφος, περιλαμβανομένων των συνόρων, ή στις ζώνες διέλευσης του κράτους μέλους στο οποίο υπεβλήθη ή εξετάζεται η αίτηση ασύλου.»

20 Στο κεφάλαιο ΙΙ της οδηγίας 2005/85, με τίτλο «Βασικές αρχές και εγγυήσεις», το άρθρο 7, με τίτλο «Δικαίωμα παραμονής στο κράτος μέλος έως ότου εξετασθεί η αίτηση», ορίζει στην παράγραφο 1:

«Στους αιτούντες επιτρέπεται να παραμείνουν στο κράτος μέλος, αποκλειστικά για τον σκοπό της διαδικασίας, μέχρις ότου η αποφαινόμενη αρχή λάβει την απόφασή της σύμφωνα με τις πρωτοβάθμιες διαδικασίες που ορίζονται στο κεφάλαιο ΙΙΙ. Το δικαίωμα παραμονής δεν θεμελιώνει δικαίωμα για χορήγηση άδειας διαμονής.»

21 Το άρθρο 35 της ίδιας οδηγίας προβλέπει:

«1. Τα κράτη μέλη μπορούν να προβλέπουν διαδικασίες, σύμφωνα με τις βασικές αρχές και εγγυήσεις του κεφαλαίου ΙΙ, προκειμένου να αποφασίζουν, στα σύνορα ή τις ζώνες διέλευσης των κρατών μελών, σχετικά με τις αιτήσεις που υποβάλλονται στα σημεία αυτά.

2. Ωστόσο, όταν δεν υπάρχουν διαδικασίες όπως αυτές που αναφέρονται στην παράγραφο 1, τα κράτη μέλη μπορούν να διατηρούν, με την επιφύλαξη των διατάξεων του παρόντος άρθρου και σύμφωνα με τις νομοθετικές και κανονιστικές διατάξεις σε ισχύ την 1η Δεκεμβρίου 2005, διαδικασίες που παρεκκλίνουν από τις βασικές αρχές και εγγυήσεις του κεφαλαίου ΙΙ, προκειμένου να αποφασίζουν, στα σύνορα ή τις ζώνες διέλευσης, κατά πόσον πρέπει να επιτρέψουν να εισέλθουν στο έδαφός τους αιτούντες άσυλο οι οποίοι έφθασαν και υπέβαλαν την αίτησή τους στα σημεία αυτά.

3. Με τις διαδικασίες που αναφέρονται στην παράγραφο 2 εξασφαλίζεται ιδίως ότι οι ενδιαφερόμενοι:

α) μπορούν να παραμείνουν στα σύνορα ή τις ζώνες διέλευσης των κρατών μελών, με την επιφύλαξη του άρθρου 7·

[…]».

Ο κανονισμός (ΕΚ) 1560/2003

22 Ο κανονισμός (ΕΚ) 1560/2003 της Επιτροπής, της 2ας Σεπτεμβρίου 2003, περί της εφαρμογής του κανονισμού 343/2003 (ΕΕ L 222, σ. 3), προβλέπει, στο άρθρο 8, με τίτλο «Συνεργασία ενόψει της μεταγωγής»:

«1. Το υπεύθυνο κράτος μέλος υποχρεούται να επιτρέψει την μεταγωγή του αιτούντος άσυλο το ταχύτερο δυνατόν και μεριμνά ώστε να μη τεθούν εμπόδια κατά την είσοδό του. Αποτελεί υποχρέωσή του να ορίζει, αν χρειάζεται, τον τόπο επί του εδάφους του όπου θα μεταχθεί ή θα παραδοθεί στις αρμόδιες αρχές ο αιτών άσυλο, λαμβάνοντας υπόψη τους γεωγραφικούς περιορισμούς και τα μεταφορικά μέσα που έχει στη διάθεσή του το κράτος μέλος που προβαίνει στη μεταγωγή. Σε καμία περίπτωση δεν μπορεί να απαιτηθεί ο συνοδός να συνοδεύσει τον αιτούντα άσυλο πέρα από το σημείο άφιξης (σιδηροδρομικό σταθμό, λιμένα, αεροδρόμιο) του χρησιμοποιηθέντος διεθνούς μεταφορικού μέσου ή το κράτος μέλος που προβαίνει στη μεταγωγή να υποστεί τα έξοδα μεταγωγής πέραν του σημείου αυτού.

2. Αποτελεί υποχρέωση του κράτους που εκτελεί τη μεταγωγή να οργανώσει τη μεταγωγή του αιτούντος άσυλο και του συνοδού του και να ορίσει, σε συνεννόηση με το υπεύθυνο κράτος μέλος, την ώρα άφιξης και ενδεχομένως τις λεπτομέρειες παράδοσης του αιτούντος άσυλο στις αρμόδιες αρχές.»

Η απόφαση 573/2007/ΕΚ

23 Η αιτιολογική σκέψη 13 της αποφάσεως 573/2007/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 23ης Μαΐου 2007, σχετικά με τη σύσταση του Ευρωπαϊκού Ταμείου Προσφύγων, για την περίοδο 2008 έως 2013, ως μέρος του γενικού προγράμματος «Αλληλεγγύη και διαχείριση των μεταναστευτικών ροών», και με την κατάργηση της απόφασης 2004/904/ΕΚ του Συμβουλίου (ΕΕ L 144, σ. 1), έχει ως εξής:

«Η παρούσα απόφαση σχεδιάσθηκε για να αποτελέσει μέρος ενός συνεκτικού πλαισίου, που περιλαμβάνει επίσης την απόφαση αριθ. 574/2007/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 23ης Μαΐου 2007, σχετικά με τη σύσταση του Ταμείου Εξωτερικών Συνόρων για την περίοδο 2007 έως 2013, ως μέρος του γενικού προγράμματος “Αλληλεγγύη και διαχείριση των μεταναστευτικών ροών”, την απόφαση αριθ. 575/2007/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 23ης Μαΐου 2007, για τη σύσταση του Ευρωπαϊκού Ταμείου Επιστροφής για την περίοδο 2008 έως 2013, ως μέρος του γενικού προγράμματος “Αλληλεγγύη και διαχείριση των μεταναστευτικών ροών”, και την απόφαση […]/2007/ΕΚ του Συμβουλίου, της […], για τη σύσταση του Ευρωπαϊκού Ταμείου Ένταξης Υπηκόων Τρίτων Χωρών για την περίοδο 2007-2013, ως μέρος του γενικού προγράμματος “Αλληλεγγύη και διαχείριση των μεταναστευτικών ροών”, το οποίο έχει σαν

στόχο να εξετάσει το ζήτημα του δίκαιου καταμερισμού των ευθυνών μεταξύ κρατών μελών όσον αφορά το οικονομικό βάρος που προκύπτει από την εισαγωγή ολοκληρωμένης διαχείρισης των εξωτερικών συνόρων της Ευρωπαϊκής Ένωσης και από την εφαρμογή κοινών πολιτικών ασύλου και μετανάστευσης, όπως αναπτύχθηκαν σύμφωνα με τον τίτλο IV του τρίτου μέρους της συνθήκης [ΕΚ].»

24 Το άρθρο 2 της αποφάσεως 573/2007, με τίτλο «Γενικός στόχος του Ταμείου», προβλέπει:

«1. Ο γενικός στόχος του Ταμείου είναι η υποστήριξη και η ενθάρρυνση των προσπαθειών που καταβάλλουν τα κράτη μέλη για την υποδοχή προσφύγων και εκτοπισθέντων και για την αντιμετώπιση των συνεπειών της υποδοχής αυτής, λαμβανομένης υπόψη της ισχύουσας στον συγκεκριμένο τομέα κοινοτικής νομοθεσίας, με τη συγχρηματοδότηση των δράσεων που προβλέπονται από την παρούσα απόφαση.

2. Το Ταμείο συνεισφέρει στη χρηματοδότηση της τεχνικής βοήθειας βάσει πρωτοβουλίας των κρατών μελών ή της Επιτροπής.»

25 Το άρθρο 3 της εν λόγω αποφάσεως, με τίτλο «Επιλέξιμες δράσεις στα κράτη μέλη», προβλέπει στην παράγραφο 1:

«Το Ταμείο υποστηρίζει δράσεις στα κράτη μέλη που αφορούν ένα ή περισσότερα από τα εξής:

α) τους όρους υποδοχής και τις διαδικασίες παροχής ασύλου·

[…]».

Η γαλλική νομοθεσία

Ο code de l'entrée et du séjour des étrangers et du droit d'asile (κώδικας περί εισόδου και διαμονής των αλλοδαπών και περί του δικαιώματος ασύλου)

26 Κατά το άρθρο L.723-1 του code de l'entrée et du séjour des étrangers et du droit d'asile (στο εξής: Ceseda):

«Ο office [français de protection des réfugiés et apatrides (Γαλλικός Οργανισμός προστασίας προσφύγων και απατρίδων), στο εξής: OFPRA] είναι αρμόδιος να αποφανθεί επί των αιτήσεων ασύλου. Δεν είναι όμως αρμόδιος να εξετάσει την αίτηση που υπέβαλε πρόσωπο του οποίου η αίτηση να παραμείνει στη γαλλική επικράτεια δεν έγινε δεκτή βάσει του λόγου που προβλέπεται στην παράγραφο 1 του άρθρου L.741-4.

[…]»

27 Το άρθρο L.741-4 του εν λόγω κώδικα ορίζει τα εξής:

«Υπό την επιφύλαξη των διατάξεων του άρθρου 33 της [Συμβάσεως της Γενεύης], η αίτηση αλλοδαπού που ζητεί άσυλο στη Γαλλία απορρίπτεται μόνον εάν:

1° η εξέταση της αίτησης εμπίπτει στην αρμοδιότητα άλλου κράτους κατ' εφαρμογή των διατάξεων του [κανονισμού 343/2003] ή κατ' εφαρμογή δεσμεύσεων με άλλα κράτη παρόμοιων με αυτές του εν λόγω κανονισμού·

[…]».

28 Το άρθρο L.742-1 του Ceseda ορίζει:

«Όταν ο αιτών άσυλο διαθέτει άδεια παραμονής στη Γαλλία κατ' εφαρμογή του κεφαλαίου 1 της παρούσας διατάξεως, πρέπει να χορηγείται σ' αυτόν προσωρινός τίτλος διαμονής για να μπορέσει να υποβάλει αίτηση ασύλου στον [OFPRA]. Η αίτηση προς τον [OFPRA] μπορεί να υποβληθεί μόνο μετά τη χορήγηση του εγγράφου αυτού στον αιτούντα. Μετά την κατάθεση της αιτήσεως ασύλου, στον αιτούντα χορηγείται νέος προσωρινός τίτλος διαμονής. Ο εν λόγω τίτλος ανανεώνεται μέχρι την έκδοση αποφάσεως από τον OFPRA και, σε περίπτωση ασκήσεως προσφυγής ενώπιον του εθνικού δικαστηρίου που είναι αρμόδιο για τις αιτήσεις ασύλου, μέχρι την έκδοση αποφάσεως από το δικαστήριο αυτό.»

Ο code de l'action sociale et des familles (κώδικας κοινωνικής και οικογενειακής πολιτικής)

29 Το άρθρο L.348-1 του code de l'action sociale et des familles προβλέπει ότι «οι αλλοδαποί που διαθέτουν τίτλο διαμονής βάσει του άρθρου L.742-1 του [Ceseda] μπορούν, κατόπιν αιτήσεώς τους, να φιλοξενηθούν σε κέντρο υποδοχής για αιτούντες άσυλο».

Ο code du travail (εργατικός κώδικας)

30 Το άρθρο L.5423-8 του code du travail ορίζει:

«Υπό την επιφύλαξη των διατάξεων του άρθρου L.5423-9, προσωρινό επίδομα αναμονής [στο εξής: ΠΕΑ] έχουν δικαίωμα να λάβουν:

1° Οι αλλοδαποί που έχουν τίτλο διαμονής ή βεβαίωση παραλαβής της αιτήσεως για άδεια διαμονής όπου αναφέρεται ότι ζήτησαν άσυλο στη Γαλλία και οι οποίοι κατέθεσαν αίτηση για να υπαχθούν στο καθεστώς του πρόσφυγα, εφόσον πληρούν τις προϋποθέσεις ηλικίας και εισοδήματος·

[…]».

31 Κατά το άρθρο L.5423-9 του εν λόγω κώδικα:

«Το [ΠΕΑ] μπορούν να λάβουν μόνο:

1° Οι αιτούντες άσυλο οι οποίοι, κατόπιν απορριπτικής αποφάσεως που κατέστη οριστική, υποβάλλουν αίτηση επανεξετάσεως στον [OFPRA], εξαιρουμένων των οφειλόμενων σε ανθρωπιστικούς λόγους περιπτώσεων τις οποίες επισημαίνει ο [OFPRA] σύμφωνα με όσα ορίζονται με κανονιστική πράξη·

[…]».

32 Το άρθρο L.5423-11 του ίδιου κώδικα έχει ως εξής:

«Το [ΠΕΑ] καταβάλλεται στο τέλος κάθε μήνα για όσους δεν έχει εκδοθεί ακόμη οριστική απόφαση επί της αιτήσεως ασύλου.

Η καταβολή του επιδόματος παύει τον μήνα μετά την κοινοποίηση της οριστικής αποφάσεως επί της αιτήσεως.»

Η εγκύκλιος της 3ης Νοεμβρίου 2009

33 Η εγκύκλιος της 3ης Νοεμβρίου 2009, η οποία αφορά τους δικαιούχους του ΠΕΑ, ορίζει, μεταξύ άλλων, στο πρώτο μέρος:

«I. Οι αιτούντες άσυλο

Σύμφωνα με την [οδηγία 2003/9], το ΠΕΑ αποτελεί επίδομα που καλύπτει τα ελάχιστα έξοδα διαβίωσης, το οποίο καταβάλλεται στους αιτούντες άσυλο καθ' όλη τη διάρκεια της διαδικασίας εξετάσεως της αιτήσεώς τους, εφόσον αυτοί πληρούν τις εξής προϋποθέσεις:

I.1. Προϋποθέσεις χορηγήσεως του ΠΕΑ

Υπό την επιφύλαξη των εξαιρέσεων του σημείου I.2 και της προϋποθέσεως που αφορά το εισόδημα, ο αλλοδαπός δικαιούται να λάβει το ΠΕΑ εφόσον:

— έχει συμπληρώσει την ηλικία των δέκα οκτώ ετών·

— έχει υποβάλει αίτηση ασύλου στον OFPRA και έχει λάβει έγγραφο του OFPRA στο οποίο αναφέρεται η καταχώριση της αιτήσεώς του·

— δεν έχει εκδοθεί ακόμη οριστική απόφαση του OFPRA ή του CNDA [εθνικό δικαστήριο αρμόδιο για τα θέματα ασύλου] επί της αιτήσεως ασύλου·

— έχει τίτλο διαμονής ή βεβαίωση παραλαβής της αιτήσεως για άδεια διαμονής όπου αναφέρεται ότι ζήτησε άσυλο στη Γαλλία· η προϋπόθεση αυτή δεν ισχύει για τους υπηκόους των χωρών που θεωρούνται ασφαλείς χώρες καταγωγής [...] και των χωρών για τις οποίες έχει τεθεί σε εφαρμογή το άρθρο 1 C 5 της Συμβάσεως της Γενεύης, για τους οποίους αρκεί το έγγραφο του OFPRA στο οποίο αναφέρεται η καταχώριση της αιτήσεως.

[…]

I.2. Οι λόγοι αποκλεισμού από τη χορήγηση του ΠΕΑ

[…]

I.2.2.
Άλλοι λόγοι αποκλεισμού [...]

[…]

Το ΠΕΑ δεν χορηγείται στους αιτούντες άσυλο για τους οποίους δεν έχει γίνει δεκτή η αίτηση για άδεια διαμονής σύμφωνα με τις διατάξεις των σημείων 1°, 3° και 4° του άρθρου L.741-4 του Ceseda. Πρόκειται για:

1) όσους η αίτησή τους για άσυλο εμπίπτει στην αρμοδιότητα άλλου ευρωπαϊκού κράτους κατ' εφαρμογή των διατάξεων του [κανονισμού 343/2003], επονομαζόμενου και "κανονισμού Δουβλίνο ΙΙ"·

[…]».

Η διαφορά της κύριας δίκης και τα προδικαστικά ερωτήματα

34 Στις 26 Ιανουαρίου 2010 το CIMADE και το GISTI άσκησαν προσφυγή ενώπιον του Conseil d'État με αίτημα την ακύρωση της εγκυκλίου της 3ης Νοεμβρίου 2009. Υποστηρίζουν ότι η εγκύκλιος αυτή αντιβαίνει στους σκοπούς της οδηγίας 2003/9, καθόσον εξαιρεί από το ΠΕΑ τους αιτούντες άσυλο όταν, κατ' εφαρμογή του κανονισμού 343/2003, η Γαλλική Δημοκρατία απευθύνει αίτημα αναδοχής ή εκ νέου αναλήψεως προς άλλο κράτος μέλος, το οποίο θεωρεί αρμόδιο για την υποβολή της αιτήσεως των ενδιαφερομένων.

35 Το Conseil d'État, κρίνοντας ότι για να δοθεί απάντηση στον λόγο αυτό ακυρώσεως είναι απαραίτητη η ερμηνεία των σχετικών διατάξεων του δικαίου της Ένωσης, αποφάσισε να αναστείλει την ενώπιόν του διαδικασία και να υποβάλει στο Δικαστήριο τα ακόλουθα προδικαστικά ερωτήματα:

«1) Διασφαλίζει η οδηγία 2003/9 [...] τις κατ' ελάχιστο όριο προβλεπόμενες από τις διατάξεις της συνθήκες υποδοχής σε όποιον αιτούντα άσυλο υπέβαλε τη σχετική αίτησή του σε κράτος μέλος το οποίο αποφασίζει, κατ' εφαρμογή του [κανονισμού 343/2003], να ζητήσει από άλλο κράτος μέλος, το οποίο θεωρεί αρμόδιο για την εξέταση της αιτήσεως, να επιληφθεί της περιπτώσεως του αιτούντος, τούτο δε καθ' όλη τη διάρκεια της διαδικασίας αναδοχής ή εκ νέου αναλήψεως του αιτούντος από το άλλο κράτος μέλος;

2) Σε περίπτωση καταφατικής απαντήσεως στο ερώτημα αυτό:

α) Πότε παύει να ισχύει η υποχρέωση του πρώτου κράτους μέλους προς εξασφάλιση των κατ' ελάχιστο όριο προβλεπόμενων συνθηκών υποδοχής: κατά τον χρόνο εκδόσεως της αποφάσεως περί αποδοχής από το κράτος μέλος στο οποίο υποβλήθηκε το αίτημα, κατά τον χρόνο κατά τον οποίο το κράτος αυτό πράγματι αναδέχεται ή αναλαμβάνει εκ νέου τον αιτούντα άσυλο ή σε άλλο χρονικό σημείο;

β) Ποιο κράτος μέλος φέρει το οικονομικό βάρος για την εξασφάλιση των προβλεπόμενων κατ' ελάχιστο όριο συνθηκών υποδοχής διαρκούσης της προαναφερθείσας περιόδου;»

Επί των προδικαστικών ερωτημάτων

Επί του πρώτου ερωτήματος

36 Με το πρώτο του ερώτημα, το αιτούν δικαστήριο ερωτά, κατ' ουσίαν, εάν το κράτος μέλος προς το οποίο υποβάλλεται αίτηση ασύλου στα σύνορά του ή εντός της επικράτειάς του υποχρεούται να παράσχει τις κατ' ελάχιστο όριο συνθήκες υποδοχής για τους αιτούντες άσυλο που προβλέπει η οδηγία 2003/9 και αν αυτό ισχύει και για τον αιτούντα άσυλο για τον οποίο το κράτος μέλος αποφασίζει, κατ' εφαρμογή του κανονισμού 343/2003, να απευθύνει αίτημα αναδοχής ή εκ νέου αναλήψεως προς άλλο κράτος μέλος, το οποίο θεωρεί αρμόδιο για την εξέταση της εν λόγω αιτήσεως ασύλου.

37 Συναφώς, πρέπει να τονιστεί εισαγωγικά ότι το πεδίο εφαρμογής της οδηγίας 2003/9 ορίζεται στο άρθρο της 3, κατά το οποίο η οδηγία εφαρμόζεται σε όλους τους υπηκόους τρίτων χωρών και τους ανιθαγενείς που υποβάλλουν αίτηση για χορήγηση ασύλου στα σύνορα ή στο έδαφος κράτους μέλους, εφόσον τους επιτρέπεται να παραμείνουν στο έδαφος ως αιτούντες άσυλο.

38 Επομένως, η πρώτη προϋπόθεση που πρέπει να πληρούται για την εφαρμογή της οδηγίας 2003/9 είναι να έχει υποβληθεί αίτηση για χορήγηση ασύλου στα σύνορα ή στο έδαφος κράτους μέλους. Συναφώς, το άρθρο 2, στοιχείο β', της οδηγίας αυτής ορίζει ότι ως «αίτηση ασύλου» νοείται «η αίτηση την οποία υποβάλλει υπήκοος τρίτης χώρας ή ανιθαγενής και η οποία μπορεί να θεωρηθεί ως αίτηση για διεθνή προστασία από κράτος μέλος, σύμφωνα με τη σύμβαση της Γενεύης» και ότι «[κ]άθε αίτηση διεθνούς

προστασίας τεκμαίρεται ότι είναι αίτηση ασύλου, εκτός αν ο υπήκοος τρίτης χώρας ή ανιθαγενής ζητά ρητώς να του παρασχεθεί κάποια άλλη μορφή προστασίας η οποία είναι δυνατόν να ζητηθεί αυτοτελώς». Ο ορισμός της έννοιας της αιτήσεως ασύλου του άρθρου 2, στοιχείο γ', του κανονισμού 343/2003 είναι, κατ' ουσίαν, πανομοιότυπος με τον προαναφερθέντα ορισμό.

39 Όσον αφορά την περίοδο κατά την οποία πρέπει να παρέχονται στους αιτούντες άσυλο οι συνθήκες υποδοχής, που περιλαμβάνουν την παροχή στέγης, τροφής και ρουχισμού, καθώς και ένα βοήθημα για τα καθημερινά έξοδα, το άρθρο 13, παράγραφος 1, της οδηγίας 2003/9 προβλέπει ότι η περίοδος αυτή αρχίζει όταν οι αιτούντες άσυλο υποβάλλουν αίτηση ασύλου.

40 Εξάλλου, όπως προκύπτει από τα άρθρα 2 και 3 της οδηγίας 2003/9, η οδηγία προβλέπει μόνο μία κατηγορία αιτούντων άσυλο η οποία περιλαμβάνει όλους τους υπηκόους τρίτων χωρών και τους ανιθαγενείς που υποβάλλουν αίτηση ασύλου. Η εν λόγω οδηγία δεν περιλαμβάνει καμία διάταξη από την οποία να μπορεί να συναχθεί ότι η αίτηση ασύλου θεωρείται ως υποβληθείσα μόνον εάν κατατεθεί στις αρχές του κράτους μέλους που είναι αρμόδιο για την εξέτασή της.

41 Η ερμηνεία αυτή ενισχύεται επίσης από το άρθρο 4, παράγραφος 1, του κανονισμού 343/2003, κατά το οποίο η διαδικασία του προσδιορισμού του κράτους μέλους που είναι αρμόδιο για την εξέταση αιτήσεως ασύλου κινείται, βάσει του ίδιου κανονισμού, μόλις υποβληθεί για πρώτη φορά η αίτηση ασύλου σε ένα κράτος μέλος. Η διάταξη αυτή συνεπάγεται, κατ' ανάγκη, ότι η αίτηση ασύλου υποβάλλεται πριν αρχίσει η διαδικασία προσδιορισμού του αρμόδιου κράτους μέλους.

42 Οι διατάξεις της οδηγίας 2003/9 πρέπει επίσης να ερμηνεύονται υπό το πρίσμα της όλης οικονομίας και του σκοπού της, καθώς και, σύμφωνα με την αιτιολογική σκέψη 5, τηρουμένων των θεμελιωδών δικαιωμάτων και των αρχών που αναγνωρίζονται ιδίως στον Χάρτη. Κατά την αιτιολογική σκέψη αυτή, η οδηγία αποβλέπει ειδικότερα στη διασφάλιση του πλήρους σεβασμού της ανθρώπινης αξιοπρέπειας και στην προώθηση της εφαρμογής των άρθρων 1 και 18 του Χάρτη.

43 Επομένως, οι απαιτήσεις αυτές επιβάλλονται όχι μόνον έναντι των αιτούντων άσυλο που βρίσκονται στο έδαφος του αρμόδιου κράτους μέλους εν αναμονή της αποφάσεως επί της αιτήσεως ασύλου, αλλά επίσης και έναντι των αιτούντων άσυλο που βρίσκονται εν αναμονή του προσδιορισμού του κράτους μέλους που είναι αρμόδιο για την εξέταση της αιτήσεώς τους.

44 Συναφώς, δεν μπορεί να υποστηριχθεί ευλόγως ότι οι κατ' ελάχιστο όριο απαιτήσεις για την υποδοχή των αιτούντων άσυλο δεν ισχύουν για όσους έχει κινηθεί η διαδικασία προσδιορισμού του κράτους μέλους που είναι αρμόδιο λόγω του ότι η διαδικασία αυτή είναι ταχεία. Συγκεκριμένα, όπως προκύπτει από τα άρθρα 17 και 18 του κανονισμού 343/2003, κατά τη συνήθη διαδικασία, από την κατάθεση της αιτήσεως ασύλου μέχρι την έκδοση αποφάσεως εκ μέρους του κράτους μέλους προς το οποίο απευθύνθηκε το αίτημα αναδοχής του αιτούντος άσυλο μπορεί να παρέλθει διάστημα πέντε μηνών. Στο διάστημα αυτό πρέπει να προστεθεί ο αναγκαίος χρόνος για την πραγματοποίηση της μεταφοράς, η προθεσμία της οποίας είναι, κατά το άρθρο 19 του εν λόγω κανονισμού, συνήθως έξι μήνες από την αποδοχή του αιτήματος αναδοχής.

45 Περαιτέρω, η διαδικασία που προβλέπει ο κανονισμός 343/2003 μπορεί, σε ορισμένες περιπτώσεις, να έχει ως αποτέλεσμα να μην μεταφερθεί ποτέ ο αιτών άσυλο στο κράτος μέλος προς το οποίο απευθύνεται το αίτημα, αλλά να παραμείνει στο κράτος μέλος στο οποίο υπέβαλε την αίτηση ασύλου. Οι προθεσμίες των άρθρων 17 έως 20 του κανονισμού αυτού δεν αφορούν την περίπτωση στην οποία το κράτος μέλος προς το οποίο απευθύνεται το αίτημα δέχεται την αναδοχή ή την εκ νέου ανάληψη ή δεν απαντά στο αίτημα του κράτους μέλους που υποβάλλει το αίτημα. Σε περίπτωση αρνητικής απαντήσεως εκ μέρους του κράτους μέλους προς το οποίο απευθύνεται το αίτημα, η επίδικη ρύθμιση προβλέπει μόνο μια διαδικασία συνδιαλλαγής σε εθελοντική βάση. Υπό τις συνθήκες αυτές, η προσωρινή παραμονή του αιτούντος άσυλο στο κράτος μέλος που υπέβαλε το αίτημα μπορεί να

παραταθεί για μεγάλο χρονικό διάστημα. Ουδόλως δικαιολογείται, επομένως, ο αποκλεισμός από τις κατ' ελάχιστο όριο απαιτήσεις υποδοχής, κατά τη διάρκεια της διαδικασίας αυτής, για όσους έχει κινηθεί η διαδικασία προσδιορισμού του αρμόδιου κράτους μέλους.

46 Η δεύτερη προϋπόθεση για την εφαρμογή της οδηγίας 2003/9 είναι να έχει επιτραπεί στους αιτούντες άσυλο η παραμονή στο έδαφος του οικείου κράτους μέλους υπό την ιδιότητά τους αυτή. Συναφώς, η Γαλλική Κυβέρνηση δεν μπορεί λυσιτελώς να υποστηρίξει ότι, εφόσον η αιτιολογική σκέψη 29 της οδηγίας 2005/85 προβλέπει σαφώς ότι οι αιτήσεις που εμπίπτουν στον κανονισμό 343/2003 εξαιρούνται από το πεδίο εφαρμογής της δεύτερης αυτής οδηγίας, το δικαίωμα που παρέχεται στον αιτούντα άσυλο με το άρθρο 7, παράγραφος 1, της εν λόγω οδηγίας να παραμείνει στο κράτος μέλος για τους σκοπούς της εξετάσεως της αιτήσεώς του δεν έχει εφαρμογή στον αιτούντα αυτόν όταν έχει κινηθεί η διαδικασία προσδιορισμού του αρμόδιου κράτους που προβλέπει ο εν λόγω κανονισμός.

47 Συγκεκριμένα, κατά το άρθρο 2, στοιχείο ια', της οδηγίας 2005/85, η φράση «παραμονή στο κράτος μέλος» πρέπει να νοηθεί ως παραμονή στο έδαφος, συμπεριλαμβανομένων των συνόρων, ή σε ζώνη υπό καθεστώς διαμετακομίσεως, όχι μόνον του κράτους μέλους στο οποίο εξετάζεται η αίτηση ασύλου, αλλά και στο έδαφος του κράτους μέλους στο οποίο υποβλήθηκε η εν λόγω αίτηση.

48 Επομένως, οι αιτούντες άσυλο επιτρέπεται να παραμείνουν όχι μόνο στο έδαφος του κράτους μέλους στο οποίο εξετάζεται η αίτηση ασύλου, αλλά και στο έδαφος του κράτους μέλους στο οποίο υποβλήθηκε η εν λόγω αίτηση, όπως προβλέπει το άρθρο 3, παράγραφος 1, της οδηγίας 2003/9.

49 Η ερμηνεία αυτή δεν αναιρείται από την αιτιολογική σκέψη 29 της οδηγίας 2005/85, η οποία αναφέρεται μόνο στο γεγονός ότι οι διαδικασίες που θεσπίζονται με την εν λόγω οδηγία για τη χορήγηση και την ανάκληση του καθεστώτος του πρόσφυγα στα κράτη μέλη διακρίνονται από τις διαδικασίες που προβλέπει ο κανονισμός 343/2003 για τον προσδιορισμό του κράτους μέλους που είναι αρμόδιο για την εξέταση της αιτήσεως ασύλου.

50 Επομένως, στο πρώτο προδικαστικό ερώτημα πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι η οδηγία 2003/9 έχει την έννοια ότι το κράτος μέλος στο οποίο υποβάλλεται αίτηση ασύλου υποχρεούται να παρέχει τις κατ' ελάχιστο όριο συνθήκες υποδοχής για τους αιτούντες άσυλο που προβλέπει η οδηγία 2003/9 ακόμη και στον αιτούντα άσυλο για τον οποίο αποφασίζει, κατ' εφαρμογή του κανονισμού 343/2003, να απευθύνει αίτημα αναδοχής ή εκ νέου αναλήψεως σε άλλο κράτος μέλος το οποίο θεωρεί αρμόδιο να εξετάσει την αίτησή του.

Επί του δευτέρου ερωτήματος

51 Με το δεύτερο προδικαστικό ερώτημα, το αιτούν δικαστήριο ερωτά, αφενός, σε ποιο χρονικό σημείο παύει η υποχρέωση του κράτους μέλους στο οποίο υποβλήθηκε η αίτηση ασύλου να παρέχει τις κατ' ελάχιστο όριο συνθήκες υποδοχής που προβλέπει η οδηγία 2003/9 προς τον αιτούντα άσυλο για τον οποίο αποφασίζει, κατ' εφαρμογή του κανονισμού 343/2003, να απευθύνει αίτημα αναδοχής ή εκ νέου αναλήψεως σε άλλο κράτος μέλος το οποίο θεωρεί αρμόδιο να εξετάσει την αίτησή του και, αφετέρου, ποιο κράτος μέλος φέρει το οικονομικό βάρος της παροχής αυτών των κατ' ελάχιστο όριο συνθηκών υποδοχής.

52 Όσον αφορά τη διάρκεια της υποχρεώσεως παροχής των κατ' ελάχιστο όριο συνθηκών υποδοχής, πρέπει να υπομνησθεί πρώτον ότι, όπως αναφέρθηκε στις σκέψεις 37 και 38 της παρούσας αποφάσεως, το προσωπικό πεδίο εφαρμογής της οδηγίας 2003/9 καλύπτει όλους τους αιτούντες άσυλο που υπέβαλαν αίτηση ασύλου για πρώτη φορά σε κράτος μέλος.

53 Πρέπει να αναφερθεί δεύτερον ότι, σύμφωνα με τα άρθρα 2, στοιχείο γ', της οδηγίας 2003/9 και 2, στοιχείο δ', του κανονισμού 343/2003, αιτών ή αιτών άσυλο είναι ο υπήκοος τρίτης χώρας ή ο ανιθαγενής ο οποίος έχει υποβάλει αίτηση ασύλου επί της οποίας δεν έχει εκδοθεί ακόμη οριστική απόφαση. Ο αιτών διατηρεί έτσι την ιδιότητα του αιτούντος άσυλο, κατά την έννοια της οδηγίας αυτής, μέχρις ότου εκδοθεί οριστική απόφαση.

54 Τρίτον, όπως προκύπτει από τα άρθρα 17 έως 19 του κανονισμού 343/2003, μόνον το γεγονός ότι υποβλήθηκε αίτημα αναδοχής, από κράτος μέλος στο οποίο κατατέθηκε αίτηση ασύλου, του εν λόγω αιτούντος από άλλο κράτος μέλος δεν περατώνει την εξέταση της αιτήσεως από το κράτος μέλος στο οποίο κατατέθηκε η αίτηση. Συγκεκριμένα, ακόμη και στις περιπτώσεις που το κράτος μέλος προς το οποίο υποβλήθηκε το αίτημα αναδοχής δέχεται την αναδοχή, γεγονός παραμένει ότι, κατά το εν λόγω άρθρο 19, παράγραφος 4, αρμόδιο για την εξέταση της αιτήσεως ασύλου, εάν η μεταφορά δεν πραγματοποιηθεί εντός έξι μηνών, είναι το κράτος μέλος στο οποίο υποβλήθηκε η εν λόγω αίτηση. Περαιτέρω, όπως αναφέρθηκε στη σκέψη 45 της παρούσας αποφάσεως, σε περίπτωση αρνητικής απαντήσεως εκ μέρους του κράτους μέλους προς το οποίο απευθύνεται το αίτημα, η οικεία ρύθμιση προβλέπει μόνο μια διαδικασία συνδιαλλαγής σε εθελοντική βάση και, στην περίπτωση αυτή, δεν αποκλείεται ο αιτών άσυλο να παραμείνει στο κράτος μέλος στο οποίο υπέβαλε την αίτηση.

55 Εκ των ανωτέρω συνάγεται ότι οριστική απόφαση, κατά την έννοια της οδηγίας 2003/9, δεν αποτελεί ούτε η απόφαση του κράτους μέλους με την οποία απευθύνει αίτημα αναδοχής του αιτούντος άσυλο σε άλλο κράτος μέλος, το οποίο θεωρεί αρμόδιο για την εξέταση της αιτήσεως ασύλου, ούτε η αποδοχή του αιτήματος αυτού από το κράτος μέλος προς το οποίο απευθύνθηκε το αίτημα. Κατά συνέπεια, η εξέταση της αιτήσεως ασύλου περατώνεται και η ευθύνη για την παροχή των κατ' ελάχιστο όριο συνθηκών υποδοχής του κράτους μέλους που υπέβαλε το αίτημα παύει να υφίσταται μόνον όταν πράγματι συντελεσθεί η μεταφορά του αιτούντος άσυλο από το κράτος μέλος αυτό.

56 Εξάλλου, η όλη οικονομία και ο σκοπός της οδηγίας 2003/9 καθώς και ο σεβασμός των θεμελιωδών δικαιωμάτων, ιδίως δε οι επιταγές του άρθρου 1 του Χάρτη περί σεβασμού και προστασίας της ανθρώπινης αξιοπρέπειας, αντιτίθενται, όπως εκτέθηκε στις σκέψεις 42 έως 45 της παρούσας αποφάσεως, στη μη εξασφάλιση στον αιτούντα άσυλο, έστω και για το διάστημα από την υποβολή της αιτήσεως ασύλου μέχρι τη μεταφορά του στο αρμόδιο κράτος μέλος, της προστασίας που του παρέχουν οι κατ' ελάχιστο όριο συνθήκες υποδοχής που προβλέπει η εν λόγω οδηγία.

57 Οι συνθήκες υποδοχής που προβλέπει η οδηγία μπορούν να περιοριστούν ή να μην εφαρμοστούν μόνο στις περιπτώσεις που απαριθμούνται στο άρθρο 16 της οδηγίας 2003/9 όταν ο αιτών άσυλο δεν τηρεί τα προβλεπόμενα από το καθεστώς υποδοχής που έχει θεσπίσει το οικείο κράτος μέλος.

58 Από τα ανωτέρω προκύπτει ότι η υποχρέωση του κράτους μέλους στο οποίο υποβλήθηκε αίτηση ασύλου στα σύνορά του ή στο έδαφός του να παράσχει τις κατ' ελάχιστο όριο συνθήκες υποδοχής που προβλέπει η οδηγία 2003/9 προς αιτούντα άσυλο για τον οποίο το κράτος μέλος αυτό αποφασίζει, κατ' εφαρμογή του κανονισμού 343/2003, να απευθύνει αίτημα περί αναδοχής ή εκ νέου αναλήψεώς του σε άλλο κράτος μέλος, το οποίο θεωρεί αρμόδιο για την εξέταση της αιτήσεως ασύλου, παύει να υφίσταται μόνο μετά την πραγματική μεταφορά του εν λόγω αιτούντος από το κράτος μέλος στο οποίο υποβλήθηκε η αίτηση ασύλου.

59 Όσον αφορά το ερώτημα ποιο κράτος μέλος φέρει το οικονομικό βάρος για την παροχή των κατ' ελάχιστο όριο συνθηκών, πρέπει να τονιστεί ότι το βάρος που συνεπάγεται η εξασφάλιση των απαιτήσεων που απορρέουν από την ανάγκη συμμόρφωσης του κράτους μέλους με το δίκαιο της Ένωσης φέρει κατά κανόνα το κράτος μέλος που έχει την υποχρέωση να συμμορφωθεί με τις απαιτήσεις αυτές, δηλαδή, σε υπόθεση όπως αυτή της κύριας δίκης, το κράτος μέλος που υποχρεούται να εξασφαλίσει τις κατ' ελάχιστο όριο συνθήκες υποδοχής που προβλέπει η οδηγία 2003/9, σύμφωνα με όσα αναφέρθηκαν στην προηγούμενη σκέψη, εκτός εάν η νομοθεσία της Ένωσης ορίζει διαφορετικά. Ελλείψει αντίθετων διατάξεων επί του θέματος αυτού τόσο στην οδηγία 2003/9

όσο και στον κανονισμό 343/2003, επιβάλλεται η διαπίστωση ότι το οικονομικό βάρος για την παροχή των κατ' ελάχιστο όριο συνθηκών φέρει το κράτος μέλος το οποίο υπέχει την υποχρέωση αυτή.

60 Πρέπει εξάλλου να επισημανθεί ότι το Ευρωπαϊκό Ταμείο Προσφύγων, που θεσπίστηκε με την απόφαση 573/2007 στο πλαίσιο του γενικού προγράμματος «Αλληλεγγύη και διαχείριση των μεταναστευτικών ροών», για να ανταποκριθεί στην ανάγκη δίκαιης κατανομής των ευθυνών μεταξύ των κρατών μελών σε σχέση με το οικονομικό βάρος που απορρέει από την εφαρμογή των κοινών πολιτικών για το άσυλο και τη μετανάστευση, ανάγκη η οποία μπορεί να εμφανισθεί μεταξύ άλλων κατά τις μεγάλες μεταναστευτικές ροές, προβλέπει ότι μπορεί να διατίθεται στα κράτη μέλη χρηματοδοτική συνδρομή, μεταξύ άλλων, για τις συνθήκες υποδοχής και τις διαδικασίες παροχής ασύλου.

61 Επομένως, στο δεύτερο ερώτημα πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι η υποχρέωση του κράτους μέλους στο οποίο υποβλήθηκε αίτηση ασύλου να παράσχει τις κατ' ελάχιστο όριο συνθήκες υποδοχής που προβλέπει η οδηγία 2003/9 προς αιτούντα άσυλο για τον οποίο το κράτος μέλος αυτό αποφασίζει, κατ' εφαρμογή του κανονισμού 343/2003, να απευθύνει αίτημα περί αναδοχής ή εκ νέου αναλήψεώς του σε άλλο κράτος μέλος, το οποίο θεωρεί αρμόδιο για την εξέταση της αιτήσεως ασύλου, παύει να υφίσταται κατά την πραγματική μεταφορά του εν λόγω αιτούντος από το κράτος μέλος στο οποίο υποβλήθηκε η αίτηση ασύλου και ότι το οικονομικό βάρος για την παροχή των κατ' ελάχιστο όριο συνθηκών φέρει το εν λόγω κράτος μέλος, το οποίο υπέχει την υποχρέωση αυτή.

Επί των δικαστικών εξόδων

62 Δεδομένου ότι η παρούσα διαδικασία έχει ως προς τους διαδίκους της κύριας δίκης τον χαρακτήρα παρεμπίπτοντος που ανέκυψε ενώπιον του εθνικού δικαστηρίου, σ' αυτό εναπόκειται να αποφανθεί επί των δικαστικών εξόδων. Τα έξοδα στα οποία υποβλήθηκαν όσοι υπέβαλαν παρατηρήσεις στο Δικαστήριο, πλην των ως άνω διαδίκων, δεν αποδίδονται.

Για τους λόγους αυτούς, το Δικαστήριο (τέταρτο τμήμα) αποφαίνεται:

1) **Η οδηγία 2003/9/ΕΚ του Συμβουλίου, της 27ης Ιανουαρίου 2003, σχετικά με τις ελάχιστες απαιτήσεις για την υποδοχή των αιτούντων άσυλο στα κράτη μέλη, έχει την έννοια ότι το κράτος μέλος στο οποίο υποβάλλεται αίτηση ασύλου υποχρεούται να παρέχει τις κατ' ελάχιστο όριο συνθήκες υποδοχής για τους αιτούντες άσυλο που προβλέπει η οδηγία 2003/9 ακόμη και στον αιτούντα άσυλο για τον οποίο αποφασίζει, κατ' εφαρμογή του κανονισμού (ΕΚ) 343/2003 του Συμβουλίου, της 18ης Φεβρουαρίου 2003, για τη θέσπιση των κριτηρίων και μηχανισμών για τον προσδιορισμό του κράτους μέλους που είναι υπεύθυνο για την εξέταση αίτησης ασύλου που υποβάλλεται σε κράτος μέλος από υπήκοο τρίτης χώρας, να απευθύνει αίτημα αναδοχής ή εκ νέου αναλήψεώς του σε άλλο κράτος μέλος το οποίο θεωρεί αρμόδιο να εξετάσει την αίτησή του.**

2) **Η υποχρέωση του κράτους μέλους στο οποίο υποβλήθηκε αίτηση ασύλου να παράσχει τις κατ' ελάχιστο όριο συνθήκες υποδοχής που προβλέπει η οδηγία 2003/9 σε αιτούντα άσυλο για τον οποίο το κράτος μέλος αυτό αποφασίζει, κατ' εφαρμογή του κανονισμού 343/2003, να απευθύνει αίτημα περί αναδοχής ή εκ νέου αναλήψεώς του σε άλλο κράτος μέλος, το οποίο θεωρεί αρμόδιο για την εξέταση της αιτήσεως ασύλου, παύει να υφίσταται κατά την πραγματική μεταφορά του εν λόγω αιτούντος από το κράτος μέλος στο οποίο υποβλήθηκε η αίτηση ασύλου και ότι το οικονομικό βάρος για την παροχή των κατ' ελάχιστο όριο συνθηκών φέρει το εν λόγω κράτος μέλος, το οποίο υπέχει την υποχρέωση αυτή.**

(υπογραφές)